RETOURADRES postbus 184 | 2501 CD Den Haag

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. de heer mr.drs. B.J. Bruins
Minister voor Medische Zorg en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

8 november 2019 | Brancherapport Sport

DATUM
8 november 2019

KENMERK
1596627-197221-NLSR

ONDERWERP
Brancherapport Sport

ADRES
Postbus 184
2501 CD Den Haag

TELEFOON
+31 70 340 72 73

E-MAIL
secretariaat@NLsportraad.nl

WEBSITE
www.nederlandse-sportraad.nl

Geachte heer Bruins,

Op 28 februari 2019 heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) uw adviesaanvraag ‘financiering en governance in de sport’ ontvangen. De adviesaanvraag heeft u gedaan namens de drie strategische partners van het nationaal sportakkoord: het ministerie van VWS, NOC*NSF en de VSG/VNG. Deze partijen hebben in het nationaal sportakkoord de afspraak gemaakt om onderzoek naar de organisatie en financiering in de sport te doen. De NLsportraad is vervolgens gevraagd het onderzoek te doen vanwege zijn onafhankelijke positie.

Op 26 maart 2019 hebben wij u laten weten de adviesaanvraag met veel plezier in behandeling te nemen, temeer omdat uw adviesaanvraag samenviel met ons eigen voornemen voor een advies over de organisatie en financiering van de sport. Dat voornemen is opgenomen in het meerjarig werkprogramma ‘Stip op de horizon’ (2018-2020) en geconcretiseerd in het Werkprogramma 2019.

Bijgaand ontvangt u het eerste tussenproduct van ons advies: het Brancherapport Sport. In deze brief lichten we toe hoe dit rapport tot stand is gekomen, welke vragen uit uw adviesaanvraag hiermee worden beantwoord en welke vervolgstappen de NLsportraad hierna zal nemen.

Adviesaanvraag
In uw adviesaanvraag heeft u ons de volgende vragen gesteld.

1. Het maken van een plaat van de wijze waarop de huidige sportsector is georganiseerd. U wilt weten hoe de sportsector eruit ziet, welke partijen/clusters er actief zijn, hoe die zich verhouden tot elkaar en hoe dit is in vergelijking met andere landen.
2. Het maken van een analyse van de huidige organisatie van de sportsector. Welke sterktes en zwaktes kenmerken de huidige organisatie van de sportsector en met welke kansen en bedreigingen wordt de sector geconfronteerd, zowel op lokaal als landelijk niveau?
3. Het maken van een analyse van alle geldstromen (publiek en privaat) in de sportsector. Welke geldstromen gaan er om in de sport, bij welke organisaties landen deze en hoe ontwikkelen de geldstromen zich?
4. Het schetsen van scenario’s voor een duurzame organisatie en financiering van de sport. Hoe kan de sportsector zich op de langere termijn het beste organiseren en positioneren gezien haar sterktes en zwaktes, kansen en bedreigingen, en welke rollen kunnen de diverse overheden daarbij spelen?

5. Het geven van een advies over welk scenario het meest kansrijk is. Wat adviseert de Nederlandse Sportraad aan de bestuurlijke alliantie om te gaan doen op basis van de uitkomsten van dit onderzoek in het licht van de beleidsdoelstellingen zoals deze staan geformuleerd in het Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland'?

In onze reactie hebben wij laten weten antwoord op uw vragen te geven op twee momenten:

- een antwoord op de eerste drie vragen door middel van het Brancherapport Sport, in oktober 2019;
- een antwoord op de vragen vier en vijf door middel van een advies, vóór het zomerreces van 2020.

Werkwijze

Een advies over de toekomst van de sport raakt velen: de bestuurders, vrijwilligers, professionals en ondernemers die zich inzetten bij diverse sportorganisaties; de verenigingen, bedrijven en overheden die sport op vele manieren mogelijk maken; de financiers van de sport en de dienstverleners aan de sport; en uiteraard de sporters zelf. Daarom heeft de NLsportraad besloten een uitgebreid en zorgvuldig onderzoeks- en adviestraject te doorlopen. In dit traject creëert de NLsportraad veel gelegenheid voor validatie door experts, interactie met stakeholders en overleg met de partners van het sportakkoord.

Al snel bleek de NLsportraad hoe belangrijk het is om, voorafgaand aan de advisering, te komen tot een haarscherpe foto en een onomstreden beeld van de sportbranche. Daarom heeft de NLsportraad aan KPMG gevraagd onafhankelijk onderzoek te doen naar de sportbranche en een rapportage op te stellen. Dit heeft geleid tot het voorliggende Brancherapport Sport.

Om het advies over de organisatie en financiering van de sport voor te bereiden, heeft de NLsportraad een commissie ingesteld van onafhankelijke raadsleden, leden van de wetenschapscommissie en externe leden onder voorzitterschap van Bernard Wientjes.[1] De commissie heeft de totstandkoming van het rapport begeleid en buigt zich nu over het vervolgtraject.

Totstandkoming

In het Brancherapport Sport geeft KPMG een feitelijke weergave van de omvang, organisatie en financiering van de sport op basis van bestaande gegevens. Daarvoor zijn betrouwbare bronnen geraadpleegd van onder andere CBS, RIVM, SCP, het Mulier Instituut en NOC*NSF. Aanvullend is deskresearch gedaan en hebben diverse interviews en bijeenkomsten plaatsgevonden met experts en stakeholders. Met hun hulp zijn de gevonden data geïnterpreteerd, gevalideerd en nader geduid. De analyse die KPMG heeft gemaakt op basis van deze verschillende bronnen maakt het Brancherapport Sport tot een uniek document.

Niet eerder is in een rapport zo duidelijk het perspectief ingenomen van de branche. De omvang van de branche, de organisatiestructuur en de financiële stromen zijn op macroniveau helder in kaart gebracht. KPMG heeft de huidige stand van zaken

[1] Bernard Wientjes is lid van de Raad van Commissarissen van KPMG. Hij is pas toegetreden tot de commissie en de raad toen de opdrachtverlening aan KPMG rond was en is op geen enkele wijze betrokken geweest bij de selectie van KPMG. In het kader van mogelijke belangenverstrengeling is dit besproken zowel in de NLsportraad als bij KPMG.

bovendien zoveel mogelijk in een tienjarenperspectief geplaatst, waarmee ook trends en ontwikkelingen van de branche zichtbaar worden.

Het rapport richt zich op de breedtesport als vorm van vrijetijdsbesteding en op de financieel ondersteunde topsport. De commerciële topsport en sport in andere branches (onderwijs, zorg) vallen buiten de *scope* van het rapport. Wat sport is, is in navolging van de bevolkingsenquêtes van CBS/RIVM door de bevolking zelf gedefinieerd.

Bevindingen
Het Brancherapport Sport laat zien dat de sportbranche de afgelopen tien jaar zowel in omvang als in diversiteit is gegroeid. Sporters maken gebruik van een gevarieerd sportaanbod bij onder andere sportverenigingen (23%), commerciële sportaanbieders (18%) en in de openbare ruimte (47%). Iets meer dan de helft van de Nederlanders maakt wekelijks gebruik van het sportaanbod; 24% van de Nederlanders sport nooit.

De sportbranche, met een veelheid aan sportaanbieders, is niet eenvormig georganiseerd. Van lang niet alle sportaanbieders en sporters zijn de belangen vertegenwoordigd. De verenigingssport en ondersteunde topsport is via sportbonden en NOC*NSF van oudsher sterk georganiseerd. In de commerciële sport bestaat een aantal sportspecifieke brancheverenigingen, zoals NL Actief voor de fitnessbranche. Sporten in de openbare ruimte is in het geheel niet landelijk georganiseerd.

In Nederland wordt € 5,7 miljard besteed aan het sportaanbod. Sporters zelf (€ 2,8 miljard) en overheden (€ 2,5 miljard) geven hieraan het meest uit. Commerciële sportaanbieders zijn voor 80% afhankelijk van de uitgaven door sportconsumenten; sportverenigingen voor ongeveer de helft. Aan het verenigingsaanbod leveren vrijwilligers een grote bijdrage met hun kosteloze inzet en gemeenten met de (in)directe financiering van sportaccommodaties.

De organisatie en financiering van de ondersteunde topsport leidt tot een goed rendement. Het volgen van topsport is een belangrijke vorm van vrijetijdsbesteding voor Nederlanders.

Vervolg
De leden van de Commissie organisatie en financiering van de sport zijn bereid zich in te zetten voor het vervolgtraject dat leidt tot een advies voor het zomerreces van 2020.

De eerste stap is het maken van een nadere analyse van de sportbranche op basis van het KPMG-rapport. In deze analyse beziet de commissie welke kansen en bedreigingen er op de sportbranche afkomen en welke sterktes en zwaktes de sportbranche heeft. Hiervoor put de commissie uit het Brancherapport Sport maar ook uit andere bronnen.

Ontwikkelingen waarover de commissie zich zal buigen zijn bijvoorbeeld de gestage verschuiving van gebonden naar ongebonden sport, demografische ontwikkelingen waaronder de vergrijzing, en de stagnatie van sportdeelname bij de jeugd en kwetsbare groepen. In een nadere analyse van de sterktes en zwaktes van de branche beziet de commissie onder andere de consequenties van afnemende uitgaven bij gemeenten, de afhankelijkheid van topsport van subsidies en loterijgelden en de beperkte belangenbehartiging en vertegenwoordiging van sportaanbieders en sporters in de sportbranche.

In de adviesaanvraag hebben de partners van het sportakkoord gevraagd om van de Nederlandse sportbranche een vergelijking met andere landen te maken. Op verzoek

van de NLsportraad beziet de commissie voor welke aspecten een dergelijke internationale vergelijking de toekomstscenario's kan ondersteunen. Mogelijk vraagt dit om vervolgonderzoek. Een andere optie en bron van inspiratie voor toekomstscenario's is de sportbranche te vergelijken met andere branches in Nederland, zoals cultuur en toerisme.

Na het maken en valideren van een grondige analyse ontwikkelt de commissie onderbouwde toekomstscenario's voor de sport. Steeds treedt de NLsportraad daarbij in gesprek met experts, stakeholders en uiteraard met de partners van het sportakkoord.

Aanbieding
Graag overhandigen wij u en de partners van het sportakkoord het bijgevoegde Brancherapport Sport op 8 november 2019 bij het ministerie van VWS. Vervolgens zullen wij op 11 november 2019 het rapport presenteren aan belangstellenden en publiceren op onze website.

Met vriendelijke groet,

Namens de Nederlandse Sportraad,

Michael van Praag
Voorzitter

Mariëtte van der Voet
Secretaris